

Magnus Ringborg

I eller bortom det postmoderna – hur får vi Familjen i sikte igjen?

**In or beyond the postmodern – how can
we come in view of the family again?**

Kritik

Missförståelsen av det postmoderna:

Tvärtemot den postmoderna kritiken mot idén om framsteg, så avfärdar man den tidiga familjeterapin som föråldrad. De ”postmoderna” intog en ”bättre-vetande-position”.

Missförståelsen av konstruktivismen:

Antagandet att ”instruktiv interaktion är omöjlig” ledde till att terapeuter slutade med att undervisa. Det borde varit tvärtom; att organismen bara tar in vad den är beredd att ta in ökar friheten för terapeuten. Var generös med dina interventioner i stället för att hålla tillbaka dem!

Överskattningen av språket:

Språket är inte samma sak som tänkandet, lika lite som det är det enda som skiljer ut människan från andra djur, och det är inte heller den grund som all kultur vilar på, inte ett fängelse omöjligt att fly från, inte en absolut bindande överenskommelse, det stakar inte ut gränserna för vår värld och dikterar inte hur långt vi kan sträcka oss i vår fantasi. Därav följer att psykoterapi är så mycket mer än att sitta still på en stol och prata med en person i taget.

Reträtten från familjen:

De ”postmoderna” terapierna är individualterapier. Eftersom man dekonstruerat familjen, så har den helt enkelt upphört att existera. Det är naturligtvis bekvämt för terapeuter och administratörer, men man förlorar decenniernas familjeterapeutiska framsteg på köpet.

Reträtten från psykoterapi:

Den antihierarkiska retoriken ger upp anspråken på att kunna bota eller lindra. I stället talar man om ”samtal” eller ”konversationer” utan mål.

Reträtten från systemteorin:

Att man missförstått systemteorin som mekanistisk ledde till att man övergav den. Den narrativa metaforens dominans kapade förbindelserna till naturvetenskapen.

Reträtten från kontextualismen:

Övergivandet av systemteorin ledde till att man bortsåg från kontexten för samtalet – en modell blev allena rådande i alla lägen.

Reträtten från dramat:

Överskattningen av språket ledde till att man gav upp resten av uttrycksmedlen – kroppen, rörelsen, handlandet, scenografin, peripetin, leken.

Alternativet:

En teori om familjen: Familjen är ett unikt socialt system vars syfte är genetisk reproduktion. Det har större stabilitet än andra sociala system. Inser man att syftet är att generna ska leva vidare så är kopplingen till kroppen och till naturvetenskapen självklar.

Reproduktionssyftet är nyckeln till familjens unika salutogena funktion, men också till dess unika destruktivitet.

Det handlar om terapi med familjen, inte av familjen.

En generell systemteori: Vi bör uppdatera den generella systemteorin utifrån insikter från kognitionsforskning och genetik. Sluzkis idéer om familjeterapi som ett arbete i gränssnitten mellan de systemiska sfärerna är här en förebild.

En teori om terapeuten: Forskningen visar att terapeuten är helt avgörande för utfallet. En terapeutteori måste utgå från en kritik av teorin om det oskrivna bladet. Men också en kritik av teorin om terapeututbildning som en aktualisering av slumrande erfarenheter. Och av teorin om egenerapi som neurosrengöring. Terapeutteorin måste också ta tag i frågan om vilka förutsättningar vi kräver hos en terapeut före utbildning.

En teori om processen:

Den terapeutiska positionen: Nyfikenhet (icke-vetande), vanvördighet, den paradoxala både-och-positionen (Ringborg).

En teori om de *specifika terapeutiska greppen* grundat i empirisk forskning. Kunskaper från framförallt beteendeterapier, narrativa terapier och andra kognitiva terapier bör kunna berika familjeterapin.

En bredspektrumteori om processen, där språkliga möten och förändringar har en, men begränsad, plats. Det handlar också om kroppslig förändring, om dess relativa förflyttning i rummet, och om kroppen som säte för affektmobilisering. Om övningens roll. Om förändringar mellan samtalen.

En teori om mobilisering av salutogena krafter.

En teori om kunskapsackumulation:

Evidensinformerad praxis. Att utveckla forskningsmodeller som är mer relevanta än de förenklade psykofarmakabaserade forskningsmodellerna ("metoden A fungerar vid tillståndet B"). Men som också kan överskrida de alltför lokala kunskapsformerna i reflexiv forskning.

Man bör kunna skapa möten mellan erfarna och framgångsrika praktikers komplexa kunskaper å ena sidan och med de förenklade teser som är möjliga att formulera i mer kontrollerade försök å andra sidan. Alltså fokusgrupper som gradvis processar fram erfarenhetsbaserad kunskap från praxis. Dessa får sedan leda fram till testbara implikationer som prövas.